Raadsvoorstel

Datum	15 augustus 2017	Zaaknummer	194842397
		Portefeuille	Infrastructuur en duurzaamheid
			H.G.W.M. van Rooijen
Onderwerp	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP+) Meierijstad 2017-2022		

Samenvatting
Voor u ligt een van de eerste geharmoniseerde beleidsplannen van gemeente Meierijstad. Een plan waarin de zorgplichten voor zowel de waterhuishouding als riolering verwoord zijn. En dát in overeenstemming met het coalitieakkoord, de Mijlpalen voor Meierijstad (MvM) en de onderliggende programma's. Het plan is samen met de waterschappen Aa en Maas en De Dommel opgesteld.

Om onze water- en rioolvoorzieningen (assets) in stand te houden en goed te laten functioneren, besteden we hieraan jaarlijks zo'n 6,4 miljoen euro. Dit doen we voor onze primaire levensbehoeftes: schoon en voldoende water, en een goede volksgezondheid. Kortom een omgeving die volop in beweging is en waar we actief en doelmatig onze plannen op afstemmen. Het plan is nu gereed om vastgesteld te worden om vervolgens uit te voeren.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad
Met onderhavig plan wordt invulling gegeven aan programma 7, onderdeel 7.2 Riolering uit de Mijlpalen van Meierijstad.

Behandeling in commissie
Het VGRP+ wordt op 14 september 2017 in de commissie besproken. Voorafgaand wordt het VGRP+ ook op 7 september 2017 besproken tijdens de beeldvormende avond.

Ontwerpbesluit gemeenteraad
De raad besluit:
1. Het VGRP+ vast te stellen
2. Te kiezen voor ambitieniveau 'hoog' voor nieuwe ontwikkelingen en 'basis' voor bestaande situaties, met de daaraan gekoppelde maatregelen in het uitvoeringsprogramma.
3. Voor de financiering van het plan uit te gaan van de spaarvariant (variant 2).

4. Daarbij de huidige afzonderlijke voorzieningen samen te voegen tot één voorziening voor het spaardeel van de vervangingsinvesteringen (75%) en één algemene voorziening riolering (25%).
5. Het (gemiddeld) rioolheffingstarief van € 204,- te verlagen naar € 185,-.

Meierijstad, 15 augustus 2017

Aan de raad,

Waarom naar de raad
Vanwege de fusie van de gemeenten Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode moet het water- en rioleringsbeleid worden geharmoniseerd en moet het riooltarief worden geharmoniseerd (wet Arhi). Een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP+) dient formeel elke 4 a 5 jaar door de gemeenteraad vastgesteld te worden en dient daarbij ook als basis voor het vaststellen van tarief voor de rioolheffing. In het raadsvoorstel over de rioolheffingsverordening van oktober/november a.s. worden voorstellen gedaan op welke wijze de rioolheffing wordt opgebouwd (eigenaren en gebruikers) en hoe deze wordt geïnd.

Onderwerp
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP+) Meierijstad 2017-2022

Aanleiding
In december 2015 is gestart met het opstellen van het VGRP+ voor Meierijstad. Dit nieuwe VGRP+ is opgesteld vanuit visies, taakvelden en uitgangspunten voor de komende 5 jaar met een uitvoeringsprogramma met concrete, meetbare, mooie, innovatieve en duurzame projecten.
In dit voorstel wordt voorgesteld:
1. Het VGRP+ vast te stellen
2. Te kiezen voor ambitieniveau “Hoog” voor nieuwe ontwikkelingen en “Basis” voor bestaande situaties, met de daaraan gekoppelde maatregelen in het uitvoeringsprogramma.
3. Voor de financiering van het plan uit te gaan van de spaarvariant (variant 2).
4. Daarbij de huidige afzonderlijke voorzieningen samen te voegen tot één voorziening voor het spaardeel van de vervangingsinvesteringen (75%) en één algemene voorziening riolering (25%).
5. Het (gemiddeld) rioolheffingstarief van € 204,- te verlagen naar € 185,-.

Argumenten
1. Het VGRP+ vast te stellen

- Het VGRP+ Meierijstad 2017-2022 is gereed en dient formeel vastgesteld te worden door de raad. Daarnaast is het een wettelijke verplichting om een VGRP op te stellen.

- Door de fusie en het gezamenlijk opstellen van dit VGRP+ zijn in de voorbereiding kosten bespaard, is kennis gedeeld, en is de kwetsbaarheid verminderd. Daarnaast zijn kosten bespaard door de goede dingen uit de voormalige gemeenten toe te passen in het plan. Door kennis te delen is gezamenlijk een nieuwe visie opgesteld. Door de fusie en het actief deelnemen in samenwerkingsverbanden is de kwetsbaarheid verminderd.

- De input en samenwerking met waterschappen en samenwerkingsverband As50+ en Meierij levert een + op voor ons VGRP+. Meierijstad werkt via een netwerksamenwerking en met een goede verstandhouding op basis van vertrouwen nauw samen met waterschappen en regiogemeenten. Ook buiten onze gemeentegrenzen worden op

beleids- en operationeel niveau projecten voorbereid en aanbesteed voor omliggende gemeenten en waterschappen. We kijken niet meer alleen naar de afvalwaterketen, maar naar het hele watersysteem. Dit levert eveneens een + op in dit rapport.

- Participatie is in het plan expliciet opgenomen in relatie tot de Omgevingswet. Bij het opstellen van dit plan zijn onze burgers nadrukkelijk betrokken via enquêtes en bewonersavonden. Resultaten zijn verwerkt in dit plan. Participatie is een onderdeel van de operationele plannen. Tevens is er ruimte voor burgers om initiatieven te ontplooien.

- Diverse interne workshops hebben ervoor gezorgd dat het VGRP+ een hoge integraliteit bevat. Vrijwel alle interne disciplines die raakvlakken hebben met water en riolering zijn benaderd, betrokken of hebben inbreng geleverd om een zo integraal mogelijk en gedragen plan te realiseren. Daarnaast hebben de waterschappen het plan mee opgesteld waarmee het plan vanuit de watersysteemgedachte nog extra integraliteit heeft gekregen.

2. *Te kiezen voor ambitieniveau "Hoog" voor nieuwe ontwikkelingen en "Basis" voor bestaande situaties, met de daaraan gekoppelde maatregelen in het uitvoeringsprogramma.*
   - Het VGRP+ geeft invulling aan de bestuurlijke ambities uit medio 2016 (gemeente en waterschap) én de Mijlpalen van Meijerijstad.

   - Met het (hoge) ambitieniveau anticiperen we op klimaatontwikkelingen en worden integrale keuzes gemaakt voor ruimtelijke inrichtingen en beleidskeuzes. Het aspect klimaatadaptatie wordt in nieuwe projecten expliciet meegewogen, en er wordt actief gestuurd op innovaties, participatie en duurzaamheid. Voor nieuwe ontwikkelingen geldt dan ook het ambitieniveau "Hoog". In bestaande situaties is het niet altijd mogelijk om dit tegen de laagst maatschappelijke kosten te doen. Daarom wordt dan het huidige ambitieniveau "Basis" gevolgd.

   - In het uitvoeringsprogramma zijn thema's opgenomen als klimaatadaptatie, verbeteren waterkwaliteit, circulaire afvalwaterketen, duurzaamheid, die vertaald zijn naar concrete projecten. Voorbeelden hiervan zijn: Het uitvoeren van een klimaatstresstest, afkoppelen van schoon hemelwater gemeentelijke gebouwen, onderzoek naar terugwinning energie uit afvalwater, maatregelen in de wijk om hevige regenval op te vangen, meedoen met watereducatieprojecten zoals operatie Steenbreek en Week van het water. Talrijke maatregelen om onze doelstellingen te kunnen halen. Voor meer projecten verwijzen we naar pagina 41 van het hoofdrapport.

3. *Voor de financiering van het plan uit te gaan van de spaarvariant (variant 2).*
   - Argumenten om voor variant 2 te kiezen zijn aangegeven in de financiële paragraaf van dit voorstel.

4. *Daarbij de huidige afzonderlijke voorzieningen samen te voegen tot één voorziening voor het spaardeel van de vervangingsinvesteringen (75%) en één algemene voorziening riolering (25%).*
   - Een toelichting hierop is in de financiële paragraaf van dit voorstel aangegeven.

5. *Het (gemiddeld) rioolheffingstarief van € 204,- te verlagen naar € 185,-.*
   - Argumenten om voor variant 2 met bijbehorend rioolheffingstarief te kiezen zijn aangegeven in de financiële paragraaf van dit voorstel.

Kanttekeningen

1. *Een lager ambitieniveau betekent een passievere aanpak waardoor er minder snel integrale oplossingen worden gekozen. De verstandhouding tussen onze waterpartners zal daardoor verslechteren.*
   De afgelopen jaren zien we in ons vakgebied een stijgende lijn in het samen ontwikkelen en samenwerken. Het samenwerkingsverband As50+ behoort landelijk tot de koplopers en goede ideeën uit onze regio worden gekopieerd in andere samenwerkingsverbanden. Door het continueren van deze samenwerkingsverbanden behouden we de mogelijkheid om kennis te delen, kwaliteit vast te houden, kwetsbaarheid terug te dringen en de kosten te beperken. Daarnaast wil Meierijstad haar stempel drukken op thema's als Duurzaamheid en Innovatie. Dit kan bekrachtigd worden door te kiezen voor het voorgestelde ambitieniveau.

Communicatie

Na 21 september 2017 start via het werkatelier Communicatie een communicatieproces om breed over de doelstellingen in het VGRP+ te communiceren en betrokkenheid bij onze inwoners te verhogen. Waterschap Aa en Maas, en waterschap de Dommel worden over zowel ambtelijk als bestuurlijk over uw besluit geïnformeerd. Ook zal het plan nog dit jaar besproken worden in het periodiek bestuurlijk overleg tussen gemeente en waterschappen.

Participatie

Het VGRP+ is opgesteld samen met:

1. Burgers-inwoners: Allereerst zijn onze burgers uitgenodigd om deel te nemen aan een enquête (i.c.m. een afvalenquête) die verspreid over de voormalige drie gemeenten is uitgezet. Van de 4500 uitgezette enquêtes zijn er ruim 2000! retour gekomen, een erg goed resultaat (45%). Dit toont de betrokkenheid van onze inwoners. De opmerkingen zijn verwerkt in voorliggend plan. Onze burgers hebben daarmee dus al een actieve bijdrage geleverd in de planvorming. Hiermee lopen we samen met het thema afvalinzameling vooruit op de aanstaande omgevingswet, waarbij burgerparticipatie niet alleen bij de uitvoering van plannen meespeelt, maar ook bij het opstellen van (beleids)plannen.

2. Waterschap de Aa en Waterschap de Dommel: Aan het begin van het proces is besloten om een zo integraal mogelijk plan op te stellen om projecten en waterbeleid op elkaar af te stemmen. Beide waterschappen hebben een actieve bijdrage geleverd, waarmee dit plan een + heeft gekregen ten opzichte van een standaard sectoraal gemeentelijk rioleringsplan.

3. Interne disciplines: Er zijn workshops en gesprekken gehouden om het plan integraal op te stellen waarbij vrijwel alle disciplines vertegenwoordigd waren: Duurzaamheid, Strategie/visie, Asset-management, Financiën. Hierbij waren collega's van Openbaar gebied, Ruimte, Financiën, Belastingen, Duurzaamheid en Communicatie. vertegenwoordigd Dit heeft belangrijke input opgeleverd voor dit VGRP+

4. Bestuurlijk: In 2016 zijn interviews gehouden met de voormalige wethouders belast met dit dossier. Daarnaast zijn in juni 2016 in een gezamenlijk overleg de bestuurlijke ambities gedeeld tussen waterschappen en gemeente.

Duurzaamheid

Tijdens het opstellen van dit plan is voortdurend gekeken welke thema's nadrukkelijke aandacht nodig hadden vanuit de visie op de nieuwe gemeente. Zo is direct geschakeld na het vastgestelde coalitieakkoord en is duurzaamheid als een nog belangrijker thema meegenomen in dit plan. In een workshop is dit thema uitvoerig en integraal - binnen de organisatie en met disciplines met raakvlakken met water en riolering - besproken en verwerkt in dit plan. Om een indruk te geven: Er worden meetbare, innovatieve en duurzame ideeën onderzocht én uitgevoerd, er zullen klimaatbestendige maatregelen genomen worden in het openbaar gebied, er wordt een onderzoek gedaan naar een "Living Machine" (zuiverende kas-installatie), en we zijn actief bezig met het verduurzamen van de afvalwaterketen zoals energie uit afvalwater, terugwinnen stoffen uit afvalwater, vergroenen stedelijk gebied, integrale benaderingen van water gerelateerde projecten zoals ruimte voor de Aa, en projecten in de Dommelmozaïek. Enkele hiervan zijn benoemd als 'gouden' maatregelen in het plan.

Financiële toelichting

In stand houden van voorzieningen en uitvoeren van projecten brengt kosten met zich mee. De kosten fluctueren gedurende de jaren. Een belangrijk onderdeel in de kosten zijn de rentelasten c.q. de financiering. Daar kun je op verschillende manieren mee omgaan.

Financieringsvarianten:

Variant 1: Activeren

Tot op heden worden grote investeringen in de riolering geactiveerd, wat resulteert in jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving). Door te activeren wordt de last over meerdere jaren verdeeld. Dit is te vergelijken met een hypotheek. Doordat het terugbetalen van de lening over meerdere jaren plaatsvindt wordt er rente in rekening gebracht. Hierdoor bedraagt de totale kapitaallast over de gehele looptijd circa twee keer zo veel als het investeringsbedrag. Jaarlijks wordt door afschrijving de boekwaarde (restantschuld) afgebouwd.

Variant 2: Sparen

Een alternatief is om vooraf te sparen voor toekomstige investeringen, waardoor er geen lening wordt afgesloten en er dus ook geen sprake is van een boekwaarde (restantschuld). Dit voorkomt rentelasten. Hierdoor is de last in de rioolbegroting lager. Deze variant wordt aanbevolen door de koepelorganisatie van riolerend Nederland "Stichting Rioned".

Verschil in heffingen gemeente Meierijstad periode 2017 t/m 2086 (prijspeil 2017)

Variant	Start heffing	Heffing 2021	Max. heffing	Eind heffing 2086	Rentelasten 2017 t/m 2086	Restboek-waarde 2087
1	€ 203.78	€ 155.44	€ 210.67 (vanaf 2068)	€ 210.67	€ 66 127 768	€ 112 508 000
2	€ 203.78	€ 185,00	€ 215.33 (vanaf 2036)	€ 215,33	€ 18 740 963	€ 489 000

Conclusie
Activeren is op korte termijn goedkoper dan sparen. De restschuld neemt echter verder toe. Bij de spaarvariant voorkomen we groeiende rentelasten en hoge restschulden in de toekomst, doordat de restschuld al vanaf de planperiode wordt afgebouwd. Op de langere termijn betekent dit slechts een beperkte tariefstijging ten opzichte van variant 1 (circa € 5). Het belangrijkste verschil is echter dat de totale rentelasten en de restboekwaarde na de beschouwde periode flink lager zijn dan in variant 1.

Beschouwing/advies
In bovenstaande tabel lijken de verschillen (met name in tarief) niet zo heel groot. Bij de beoordeling van bovenstaande cijfers dient echter rekening te worden gehouden met de huidige zeer lage rentestand. Als de rente in de toekomst gaat stijgen, pakt variant 1 ongunstiger uit dan variant 2. De rentelasten van de geactiveerde investeringen zullen dan immers mee stijgen. Deze lastenverhoging komt op dat moment direct en volledig ten laste van de rioolheffing. Hierdoor kan het omslagpunt dat variant 2 voordeliger is dan variant 1 eerder in de tijd komen te liggen.

Door gebruik te maken van de spaarvariant zijn we niet meer afhankelijk van ontwikkelingen op de financiële markten en hebben we meer zekerheid over de lastenontwikkeling en daarmee het verloop van de tarieven voor rioolheffing (stabieler).

Effecten algemene begroting:
Behalve de lasten die direct betrekking hebben op riolering worden er nog een aantal andere lasten doorberekend in de tarieven. Dit heeft een positief effect op het begrotingssaldo/resultaat. Het gaat om de volgende posten:

- BTW component exploitatie en investeringen riolering
- Inning / perceptie
- Kwijtschelding
- Straatreiniging
- Onderhoud sloten / duikers / WADI

De afzonderlijke gemeenten hanteerden hiervoor diverse methoden, maar die zijn in dit VGRP+ geharmoniseerd. Per saldo heeft dit een positief effect op de begroting, want er wordt per saldo meer toegerekend aan “water en riolering” dan voorheen gebeurde in de afzonderlijke gemeenten (circa € 400.000, -).

Binnen de gemeente werken we met totaalfinanciering. Binnen het geheel van uitgaven en ontvangsten wordt bekeken of de liquide middelen toereikend zijn of dat er een lening moet worden afgesloten.
Bij variant 1 wordt er vanuit gegaan dat er geld geleend wordt voor investeringen, daarom worden de investeringen geactiveerd. De rentelasten van de financiering worden dan ook doorberekend in de tarieven. Met deze benadering is het positieve effect op de begroting structureel circa € 400.000, -.

Variant 2 gaat er vanuit dat investeringen betaald worden uit de spaarvoorziening en rekent geen rentelasten door in de tarieven. De spaarvoorziening is echter geen aparte bankrekening waarvan dit betaald kan worden. Ook hiervoor dienen we waarschijnlijk een lening af te sluiten. Omdat deze rente in deze variant niet wordt doorberekend in de tarieven is dit een extra last voor de algemene begroting. Deze last wordt echter gecompenseerd door bovengenoemd voordeel (doordat er vanuit andere posten meer wordt doorberekend).Met deze benadering fluctueert het

positieve effect op de begroting. Voor de komende jaren leidt dat tot een positief effect voor de algemene begroting variërend van € 385.000, - tot € 250.000, -.

Huidige voorzieningen
Door de voormalige gemeenten zijn er binnen riolering voorzieningen opgebouwd (totaal per 01-01-2017 € 38.122.709). Voorgesteld wordt om deze voorzieningen in 2017 samen te voegen.

Variant 1 (activeren): Indien, in afwijking van ons advies, wordt gekozen om te activeren, wordt voorgesteld om de voorzieningen samen te voegen tot één voorziening “Riolering Meierijstad”. Deze voorziening wordt in de planperiode (2017-2086) ingezet, zodat alle in het plan opgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder dat de tarieven fors toenemen. In de eerste jaren is het gemiddelde tarief zelfs lager dan het huidige gemiddelde tarief.

Variant 2 (sparen): voorgesteld wordt om de voorzieningen samen te voegen tot één voorziening voor Meierijstad voor het spaardeel van de vervangingsinvesteringen (75%) en één algemene voorziening riolering (25%). De spaarvoorziening wordt gebruikt voor de vervangingsinvesteringen, zodat de rentelasten beperkt worden. De algemene voorziening wordt ingezet om de tariefstijging te beperken. Beide voorzieningen worden in de planperiode ingezet om alle in het plan opgenomen werkzaamheden te kunnen uitvoeren, zonder dat de tarieven fors toenemen. Ook in deze variant is het gemiddelde tarief in de eerste jaren lager dan het huidige gemiddelde tarief.

(lagere) kosten
De maatregelen en instandhoudingskosten in het nieuwe VGRP+ leiden, zoals uit voorgaande blijkt, tot een lagere (gemiddelde) rioolheffing dan de (gemiddelde) rioolheffing van de drie afzonderlijke gemeenten. Dat kan worden verklaard door een lagere rente, efficiencyslagen en de eerste effecten van (regionale) samenwerkingen.

Planning
Het VGRP+ staat op de college-agenda van 15 augustus 2017 en op 21 september 2017 voor de gemeenteraad. Na vaststelling van het VGRP+ zal er via een afzonderlijk raadsvoorstel door atelier Belastingen een voorstel gedaan worden op welke wijze de rioolheffing ingestoken wordt. Het college wordt hierover afzonderlijk geïnformeerd. De wijze waarop we de kosten bij onze inwoners verhalen wordt hierdoor losgekoppeld van dit inhoudelijke VGRP+ beleidsstuk.
Jaarlijks stelt het college het operationeel uitvoeringsprogramma (OPR) voor het daaropvolgende jaar vast.

Rechtsbescherming
n.v.t.

Monitoring en evaluatie
Een VGRP+ is naast een beleidsplan van oorsprong ook een wettelijk instrument om te toetsen of doelstellingen en visies gehaald dan wel uitgevoerd zijn.

In de diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen is teruggekeken naar de voorgaande VGRP’s en zijn geëvalueerd (zie bijlage H). Na vaststelling van het VGRP+ stelt het college jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast en wordt er terug geblikt op wat er het afgelopen jaar bereikt is. Daarnaast vind concrete monitoring plaats van de toestand van ons riool tot op detail niveau.

Bijlage(n)

1. 1948193488 Hoofdrapport VGRP+ 2017-2022 Meierijstad
2. 1948193513 Bijlagenrapport VGRP+ 2017-2022 Meierijstad
3. 1948193490 Bijlage A Bijlagenrapport (A0 Kansenkaart)
4. 1948193537 Bijlage D Bijlagenrapport (A0 Rioolsysteemkaarten Meierijstad)

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,	De burgemeester,
Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA	M.A. Fränzel MSc.

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 augustus 2017

Gelet op artikel

Besluit gemeenteraad:

1. Het VGRP+ met de daarin opgenomen maatregelen vast te stellen
2. Te kiezen voor ambitieniveau “Hoog” voor nieuwe ontwikkelingen en “Basis” voor bestaande situaties, met de daaraan gekoppelde maatregelen in het uitvoeringsprogramma.
3. Voor de financiering van het plan uit te gaan van de spaarvariant (variant 2).
4. Daarbij de huidige afzonderlijke voorzieningen samen te voegen tot één voorziening voor het spaardeel van de vervangingsinvesteringen (75%) en één algemene voorziening riolering (25%).
5. Het (gemiddeld) rioolheffingstarief van € 204,- te verlagen naar € 185,-.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 21 september 2017

De raad voornoemd,

De Griffier,	De voorzitter,
A.F.J. Franken	M.A. Fränzel MSc.